

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ГАРАНТУВАННЯ БЕЗПЕКИ НА РИНКУ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

БУГА Ганна Сергіївна - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ

УДК 347.732

DOI 10.32782/EP.2021.4.8

У статті наголошено, що сучасний стан правового регулювання гарантування безпеки на ринку небанківських фінансових послуг характеризується певною недосконалістю нормативно-правових актів усіх рівнів, відсутністю офіційно визнаної концепції розвитку законодавства, що стосується організації і функціонування системи протидії правопорушенням, роз'єднаністю суб'єктів, невиправданним дублюванням окремих функцій, недостатнім рівнем взаємодії і координації їх діяльності. У рамках удосконалення правових основ по гарантуванню фінансової безпеки зосереджено увагу на припиненні порушень порядку надання фінансових послуг. Аналіз нормативно-правового гарантування фінансової безпеки держави здійснено за напрямками: норми, які визначають правила належної поведінки в досліджуваній сфері; норми, які встановлюють відповідальність за вчинення порушень у зазначеній сфері; норми, які визначають алгоритм дій державних органів під час гарантування фінансової безпеки держави.

Ключові слова: небанківська фінансова установа, фінансова безпека, нормативно-

Утвердження власного шляху розвитку Української держави, включення її до світових інтеграційних процесів нерозривно пов'язані з реформуванням фінансової системи, удосконаленням її правового регулювання з метою досягнення відповідності сучасним тенденціям правового розвитку і

міжнародним стандартам. Існування будь-якої держави неможливе без необхідного фінансового забезпечення, адекватного його правового механізму, чітко сформульованих завдань та цілей функціонування. Нині є надзвичайно актуальними питання вирішення проблеми фінансової стабільності й безпеки держави, від рівня стану якої залежить реалізація національних інтересів та розвиток держави.

Фінансова безпека у своїх правових взаємозв'язках повинна іманентно та всеохоплююче брати участь у регулюванні діяльності всіх державних і суспільних інститутів. Це пов'язано з тим, що ефективна стратегія регулювання суспільних відносин, які виникають у фінансовій сфері, гарантує розвиток держави загалом та кожного члена її суспільства зокрема. Національний банк регулює діяльність учасників ринку небанківських фінансових послуг: страховиків, кредитних спілок, фінансових компаній та лізингодавців. Регулювання ринку небанківських фінансових послуг здійснюється з метою захисту прав та інтересів споживачів, рівного доступу до фінансових послуг, додержання учасниками ринку фінансових послуг вимог законодавства, контролю за прозорістю та відкритістю ринку. Національний банк розробляє та впроваджує нові регуляції, виходячи з кращих міжнародних стандартів та практик. Під час регулювання ринку небанківських фінансових послуг Національний банк керується принципами, визначеними Законом України «Про фінан-

сові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [1] у сфері захисту прав споживачів, нагляду за діяльністю та ліцензування на ринку небанківських фінансових послуг [2].

Небанківський фінансовий сектор, який формують страхові компанії, кредитні спілки, фінансові компанії та ломбарди, значно менший за обсягом активів, ніж банківський. Крім згаданих фінансових установ, фінансові послуги також надають юридичні особи – лізингодавці, що не є фінансовими установами. Частка активів небанківських фінансових установ (НФУ) у активах фінансового сектору стало зростала останніми роками і скоротилася лише наприкінці 2020 року. Обсяги активів НФУ знизилися на 10.9% з початку року. Кількість страхових компаній, кредитних спілок та ломбардів поступово скорочується, переважно через добровільну здачу та анулювання ліцензій. Також виключалися з державного реєстру установи, чії ліцензії було анульовано в попередні періоди. Проникнення небанківських фінансових послуг є помірним, відношення страхових премій включно зі страхуванням життя до ВВП становить усього 1.4 %, частка страхування життя – найнижча серед європейських країн [3].

Карантинні обмеження та коронокриза по-різному позначилися на показниках діяльності НФУ. Найбільше від кризи постраждали кредитні спілки, активність яких суттєво знизилася, а погіршення якості активів призвело до збитків. Через обмеженість джерел залучення коштів та конкурентних переваг багато з них потребуватиме значних зусиль і тривалого часу для відновлення. Перед фінансовими компаніями та ломбардами також постала проблема падіння рівня кредитування. Лише обсяги факторингових операцій продовжують зростати. Ринок страхування найменше постраждав від кризових явищ – основні показники діяльності не погіршувались, а їхня зміна пов'язана переважно з виходом низки гравців з ринку за власним бажанням. Водночас наприкінці 2020 року закінчився перехідний період виконання страховими компаніями вимог до платоспроможності. Близько третини з них не змогли досягнути необхідних показ-

ників, попри тривалий перехідний період. Тож окремі страховики, яким нині бракує якісних активів, мають ужити заходів лише з докапіталізацією [3].

Правовий спосіб гарантування безпеки на ринку фінансових послуг заснований, насамперед, на системі нормативного регулювання суспільних відносин, що зумовлені економічними, соціальними, політичними та іншими суспільними потребами, та пов'язаний з процесом правоутворення [4, с. 308]. Тому й найголовнішим засобом забезпечення державою інтересів суспільства в будь-якій сфері є правотворчість, яка є основним засобом впливу на суспільні відносини та надання праву юридичної сили. Саме в нормах права та закріплених у них юридичних засобах конкретизується й визначається порядок реалізації та захисту прав, які формуються в суспільстві, зокрема, у фінансовій сфері. Проте сьогодні правоутворення відбувається в умовах інтенсивних змін усіх процесів у суспільстві, тому процес правоутворення відбувається стихійно, шляхом виникнення певних правовідносин [5, с. 79]. З урахуванням змісту наведених понять, «нормативно-правове забезпечення фінансової безпеки» – єдина сукупність правових засобів, за допомогою яких відбувається впорядкування відносин у фінансовій сфері відповідно до мети й завдань, які постають перед державою під час виконання нею своїх функцій [6, с. 58].

До норм, які визначають правила належної поведінки у сфері гарантування фінансової безпеки держави, належить Основний Закон. У ст. 17 Конституції України однією з найважливіших функцій держави визначено гарантування її економічної безпеки [7], складовою якої є фінансова безпека. Зважаючи на те, що це положення закріплено в Конституції України, можна стверджувати, що будь-яка особа має дотримуватись усіх спеціальних норм, які конкретизують правила поведінки для забезпечення кожної зі складових фінансової безпеки держави. Також до цієї групи норм належить Закон України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» [8], який визначає належну поведінку суб'єктів госпо-

дарювання в умовах фінансової кризи для гарантування як фінансової безпеки, так і національної безпеки держави загалом.

Нормами, які встановлюють відповідальність за вчинення порушень у досліджуваній сфері, є Кримінальний кодекс України (розділі VII «Злочини у сфері господарської діяльності», розділі XVI «Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електровз'язку» та розділі XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг») [9] та Кодекс України про адміністративні правопорушення [10], у якому протиправні діяння, що негативно впливають на фінансову безпеку держави, визначено у главі 12 «Адміністративні правопорушення в галузі торгівлі, громадського харчування, сфері послуг, у галузі фінансів і підприємницькій діяльності». Зазначена глава містить значну кількість норм, які визначають правопорушення певні діяння у фінансовій сфері. Перелік цих норм ширший за кількість складів злочинів, які безпосередньо належать до фінансової сфери.

Крім норм, які встановлюють відповідальність за вчинення кримінальних або адміністративних правопорушень, існують також норми, що передбачають відповідальність за інші посягання на окремі складові фінансової безпеки. Наприклад, норми, які передбачають відповідальність за посягання на бюджетно-податкову безпеку містять Бюджетний та Податковий кодекси України; на фінансово-кредитну безпеку – постанови Правління Національного банку України (НБУ).

Позитивним кроком держави щодо гарантування безпеки фінансових послуг НФУ стало затвердження 2010 року Концепції запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами [11]. Такий нагляд має на меті захист інтересів споживачів фінансових послуг, запобігання настанню неплатоспроможності та забезпечення фінансової стійкості фінансових установ через застосування відповідних коригувальних заходів шляхом виявлення підвищених ризиків у діяльності фінансо-

вих установ, контролю за платоспроможністю, ліквідністю та прибутковістю фінансової установи, мінімізація випадків банкрутства й системної кризи фінансових установ, прогнозування майбутніх фінансових результатів на основі звітів поточного періоду, ухвалення урядом Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні, оприлюднення проекту Правил здійснення депозитних операцій для кредитних спілок.

Стратегія гарантування безпеки на фінансових ринках ґрунтується на розробленні заходів правового характеру, адже сучасний стан законодавчого регулювання попередження правопорушень характеризується недосконалістю та розбалансованістю актів усіх рівнів, відсутністю офіційно визнаної концепції розвитку нормативно-правової бази, яка стосується організації та функціонування системи боротьби з правопорушеннями, роз'єднаністю суб'єктів, невиправданим дублюванням окремих їх функцій, недостатнім рівнем правового забезпечення взаємодії й координації правоохоронних та інших державних органів.

Діяльність НБУ щодо припинення порушень порядку надання фінансових послуг у діяльності НФУ регламентується Положенням про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг [12] та Порядком складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [13].

Положення розроблене з метою встановлення порядку та умов застосування заходів впливу за порушення законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність з надання фінансових послуг, визначення порядку провадження в справах про порушення законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність з надання фінансових послуг, механізм прийняття рішень Національним банком України про застосування заходів впливу та їх оскарження.

НБУ обирає та застосовує заходи впливу з урахуванням :

1) характеру та обставин вчинення виявлених порушень або здійснення ризикової діяльності;

2) причин, які зумовили виникнення виявлених порушень або здійснення ризикової діяльності;

3) загального фінансового стану учасників ринку небанківських фінансових послуг/небанківських фінансових груп;

4) ужитих учасниками ринку небанківських фінансових послуг/небанківськими фінансовими групами заходів для попередження вчинення порушення або здійснення ризикової діяльності, усунення виявлених порушень або припинення здійснення ризикової діяльності;

5) наслідків порушення або здійснення ризикової діяльності та наслідків застосування таких заходів впливу.

Однак, результати аналізу нормативно-правового гарантування фінансової безпеки держави свідчать, що сьогодні чинний лише один документ, який у концентрованому вигляді відображає концептуальні положення гарантування фінансової безпеки держави – Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері, затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 р. № 569-р, у якій сформульовано основні заходи та напрями державної політики щодо забезпечення національної безпеки держави у фінансовій сфері (зокрема, у сфері небанківського сектору безпеки) [14]. У цій Концепції визначено перелік явищ і чинників, що можуть призвести до виникнення зовнішніх та внутрішніх загроз у зазначеній сфері, окреслено основні завдання державної політики для подолання визначених загроз, конкретизовано завдання держави в мінімізації окремих ризиків, які виникають у кожній зі складових фінансової сфери, а також очікуваний результат від реалізації зазначеної Концепції. Проте, незважаючи на наявність такої Концепції, фінансова безпека, як найважливіша складова національної безпеки, у доктринальній формі досі не виражена й не має офіційно прийнятого визначення,

науково обґрунтованого змісту, узгодженого відповідно до сучасних умов.

Отже, такий аналіз дає змогу узагальнити нормативно-правове гарантування безпеки на ринку небанківських фінансових послуг в Україні за напрямками:

– норми, які визначають правила належної поведінки в досліджуваній сфері;

– норми, які встановлюють відповідальність за вчинення порушень у зазначеній сфері;

– норми, які визначають алгоритм дій державних органів під час гарантування фінансової безпеки держави.

Варто констатувати, що найчисленнішими є норми, які визначають алгоритм дій державних органів під час забезпечення фінансової безпеки держави.

Таким чином, на сьогодні, перед державними органами, що регулюють діяльність НФУ та НБУ, постають нові завдання щодо визначення стратегічних напрямів їх діяльності, пошуку нових підходів до боротьби з організованою економічною злочинністю, які б відповідали реаліям та враховували тенденції розвитку суспільства й держави. У цьому контексті важливим кроком є концептуалізація наукових ідей і підходів до створення якісно нового механізму запобігання правопорушенням у сфері діяльності НФУ в Україні, виявлення та аналізу його складових, удосконалення відповідного регулятивного законодавства та правозастосовної практики.

У цьому аспекті, враховуючи, що внутрішні загрози мають досить значну питому вагу у всій сукупності загроз діяльності НФУ, а також численні приклади проведення останніми операцій, які є для них неефективними, а то і збитковими, особливе місце у фінансовій безпеці має займати протидія неконтрольованому витоку з НФУ коштів. Здійснення заходів з протидії неконтрольованому витоку коштів є функцією майже всіх підрозділів НФУ при постійному контролі їх служб безпеки та керівництва. Тут мають проводитись досить різноманітні заходи серед яких: облік усіх видів коштів, фінансових документів та фінансових інструментів, що використовуються у небанківських фінансово-кредитних установах; планування

використання фінансових ресурсів; колективне прийняття рішень про здійснення великих платежів та об'ємних операцій; визначення повноважень посадових осіб щодо використання коштів; дотримання принципу «чотирьох очей» при оформленні фінансових документів; правове регулювання порядку фінансування проектів, операцій, діяльності небанківської фінансово-кредитної установи; визначення обов'язків відповідальності посадових осіб за допущені порушення при використанні коштів; розслідування всіх випадків, пов'язаних з незаконним або нецільовим використанням коштів, їх розтратою, виявлення причин та умов, за яких мали місце такі випадки та вжиття заходів на їх усунення; встановлення спеціального порядку доступу до фінансових ресурсів; забезпечення надійного зберігання готівки, цінностей, бланків фінансових документів та інструментів [6, с. 60].

Аналіз діяльності НФУ показує, що основними причинами, які створюють їм негативний результат є: неадекватна реакція на зміни економічної ситуації в країні, особливо з точки зору підвищення ризику комерційної діяльності, а також на стан, ефективність діяльності партнерів, контрагентів, клієнтів та перспективність економічних проектів, що ними реалізуються; відсутність у технологіях фінансових операцій та методиках їх проведення системних заходів захисту, адекватного ситуації підходу до мінімізації ризиків, які можуть виникати в ході зазначених операцій; недосконалість правового регулювання фінансової діяльності; недосконалі дії органів управління та персоналу небанківської фінансово-кредитної установи щодо формування і, особливо, використання коштів; недобросовісна поведінка, а подекуди і кримінальний характер діяльності окремих суб'єктів ринку фінансових послуг [15, с. 98–133].

Незважаючи на досить інтенсивне формування, небанківський фінансовий сектор на цей час не став головним та зручним механізмом забезпечення реального сектору економіки необхідними фінансовими ресурсами. Для мінімізації ризиків, які можуть стати наслідком недостатньої стійкості, прозорості та конкурентоспроможності небанківського

фінансового сектору, необхідно зміцнити інституційну та фінансову спроможність органів, що здійснюють державне регулювання ринку фінансових послуг. Державна політика у сфері небанківського фінансового сектору повинна бути спрямована на: створення системи ідентифікації ризиків, проведення моніторингу та поточного аналізу ринку фінансових послуг з метою забезпечення створення можливостей для вжиття запобіжних заходів до забезпечення фінансової безпеки; посилення прозорості та відкритості у діяльності фінансових установ та органу, який здійснює державне регулювання і нагляд за такими установами; підвищення платоспроможності та фінансової стійкості небанківських фінансових установ; забезпечення належного захисту споживачів небанківських фінансових послуг; запобігання використанню НФУ для непродуктивного виведення капіталу за кордон.

Усе вищенаведене вказує на нагальну необхідність створювати певну систему заходів безпеки всіх без винятку операцій, які проводять у своїй діяльності НФУ. Водночас досвід показує, що якоїсь єдиної системи заходів безпеки проведення операцій в Україні не існує. Усі вони, використовуючи чинну законодавчу і нормативну базу, виробляють свої заходи і з тією чи іншою ефективністю застосовують їх для захисту своєї діяльності, а в основі Стратегії гарантування безпеки на фінансових ринках лежить розроблення заходів правового характеру, адже сучасний стан законодавчого регулювання запобігання правопорушенням характеризується недосконалістю та розбалансованістю актів усіх рівнів, відсутністю офіційно визнаної Концепції розвитку нормативно-правової бази, яка стосується організації і функціонування системи боротьби з правопорушеннями, роз'єднаністю суб'єктів, невиправданим дублюванням окремих їх функцій, недостатнім рівнем правового забезпечення взаємодії й координації правоохоронних та інших державних органів.

Тому внесення відповідних змін до чинного законодавства має передбачити створення цілісної, гнучкої, гармонійної системи гарантування фінансової безпеки держави. На сьогодні, існує необхідність визначення

концептуальних підходів до комплексного перегляду законодавства України з питань гарантування фінансової безпеки у сфері небанківського фінансового сектору, починаючи від норм Конституції України і завершуючи відомчими інструкціями. Особливу увагу при цьому пропонується приділяти напрацюванню базового закону, яким визначити принципи та особливості функціонування системи нвртвтування фінансової безпеки у цій сфері. Таким нормативно-правовим актом може стати – Закон України «Про основи небанківської фінансової безпеки України».

Реалізуючи комплексний і системний підхід до удосконалення законодавства України у сфері забезпечення фінансової безпеки держави у небанківському секторі, варто виходити з того, що відповідний базовий Закон має утворювати підґрунтя для формування цього сегмента. Його основними завданнями є виділення складових небанківської фінансової безпеки; впровадження єдиного узгодженого механізму функціонування системи забезпечення небанківської фінансової безпеки, зокрема забезпечення ефективної координації дій суб'єктів, що володіють правовим статусом у зазначеній сфері, а також впровадження системного підходу до планування та гарантування виконання заходів щодо гарантування небанківської фінансової безпеки; створення якісно нових можливостей ефективного функціонування усіх способів і засобів, якими гарантується небанківська фінансова безпека держави.

Література

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 лип. 2001 р. № 2664-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
2. Регулювання ринку небанківських фінансових послуг. Національний банк України. 2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/regulation-nonbank-fs-market>.
3. Огляд небанківського фінансового сектору. Національний банк України. 2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/publications?page=1&perPage=->

5&search=&document=overview_report&pubCategory=37&keywords=&created_from=&created_to=

4. Алексеев С. С. Общая теория права. Москва, 1981. 360 с.

5. Бурлай Н. И. Нормы права и правоотношения в социалистическом обществе : монография. Киев, 1987. 180 с.

6. Тихонова О. В. Фінансова безпека України: кримінально-правові та кримінологічні основи: монографія. Дніпропетровськ: Середняк Т. К., 2015. 484 с.

7. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

8. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні : Закон від 27 берез. 2014 р. № 1166-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1166-18#Text>

9. Кримінальний кодекс України: Закон від 5 квіт. 2001 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

10. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

11. Концепція пруденційного нагляду за фінустановами. *Цінні папери України*. 2010. № 36 (630). URL: http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=630&pub=4748.

12. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг : постанова Правління Національного банку України від 01 лют. 2021 р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012500-21#Text>.

13. Про затвердження Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : розпорядження Держкомфінпослуг України від 25 груд.

2003 р. № 177. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0069-04>.

14. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 р.- № 569-р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80#Text>.

15. Зубок М. І., Рубцов В. С., Яременко С. М., Гусаров В. Г. Економічна безпека суб'єктів підприємництва : навч. посіб. Київ, 2012. 226 с.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ГАНТУВАННЯ БЕЗПЕКИ НА РИНКУ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

У статті наголошено, що сучасний стан правового регулювання гарантування безпеки на ринку небанківських фінансових послуг характеризується певною недосконалістю нормативно-правових актів усіх рівнів, відсутністю офіційно визнаної концепції розвитку законодавства, що стосується організації і функціонування системи протидії правопорушенням, роз'єднаністю суб'єктів, невиправданим дублюванням окремих функцій, недостатнім рівнем взаємодії і координації їх діяльності. У рамках удосконалення правових основ по гарантуванню фінансової безпеки зосереджено увагу на припиненні порушень порядку надання фінансових послуг.

Аналіз нормативно-правового забезпечення фінансової безпеки держави здійснено за напрямками: норми, які визначають правила належної поведінки в досліджуваній сфері; норми, які встановлюють відповідальність за вчинення порушень у зазначеній сфері; норми, які визначають алгоритм дій державних органів під час гарантування фінансової безпеки держави.

Таким чином, на сьогодні, перед державними органами, що регулюють діяльність небанківських фінансових установ та Національного банку України постають нові завдання щодо визначення стратегічних напрямів їх діяльності, пошуку нових підходів до боротьби з організованою економічною

злочинністю, які б відповідали реаліям та враховували тенденції розвитку суспільства й держави. У цьому контексті важливим кроком є концептуалізація наукових ідей і підходів до створення якісно нового механізму запобігання правопорушенням у сфері діяльності небанківських фінансових установ в Україні, виявлення та аналізу його складових, удосконалення відповідного регулятивного законодавства та правозастосовної практики.

На сьогодні, існує необхідність визначення концептуальних підходів до комплексного перегляду законодавства України з питань гарантування фінансової безпеки у сфері небанківського фінансового сектору, починаючи від норм Конституції України і завершуючи відомчими інструкціями. Особливу увагу при цьому пропонується приділяти напрацюванню базового закону, яким визначити принципи та особливості функціонування системи забезпечення фінансової безпеки у цій сфері. Таким нормативно-правовим актом може стати – Закон України «Про основи небанківської фінансової безпеки України».

Реалізуючи комплексний і системний підхід до удосконалення законодавства України у сфері гарантування фінансової безпеки держави у небанківському секторі, варто виходити з того, що відповідний базовий Закон має утворювати підґрунтя для формування цього сегмента. Його основними завданнями є: виділення складових небанківської фінансової безпеки; впровадження єдиного узгодженого механізму функціонування системи забезпечення небанківської фінансової безпеки, зокрема забезпечення ефективної координації дій суб'єктів, що володіють правовим статусом у зазначеній сфері, а також впровадження системного підходу до планування та забезпечення виконання заходів щодо забезпечення небанківської фінансової безпеки; створення якісно нових можливостей ефективного функціонування всіх способів і засобів, якими забезпечується небанківська фінансова безпека держави.

Ключові слова: небанківська фінансова установа, фінансова безпека, нормативно-

правовий акт, нормативно-правове забезпечення.

**CONCEPTUAL APPROACHES TO
REGULATORY AND LEGAL SECURITY
IN THE NON-BANKING FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE**

The article emphasizes that the current state of legal regulation of security in the market of non-banking financial services is characterized by certain imperfections of regulations at all levels, lack of officially recognized concept of legislation concerning the organization and functioning of the system of crime prevention, disunity, unjustified duplication of individual functions, insufficient level of interaction and coordination of their activities. As part of the improvement of the legal framework for financial security, attention is focused on stopping violations of the procedure for providing financial services.

The analysis of normative-legal provision of financial security of the state is carried out in the following directions: norms that determine the rules of proper behavior in the researched sphere; norms that establish liability for violations in this area; norms that determine the algorithm of actions of state bodies in ensuring the financial security of the state.

Thus, today, the state bodies regulating the activities of non-banking financial institutions and the National Bank of Ukraine face new tasks in determining the strategic directions of their activities, finding new approaches to combating organized economic crime that would correspond to reality and take into account societal trends and states. In this context, an im-

portant step is the conceptualization of scientific ideas and approaches to creating a qualitatively new mechanism for crime prevention in the field of non-banking financial institutions in Ukraine, identification and analysis of its components, improvement of relevant regulatory legislation and law enforcement practice.

Today, there is a need to define conceptual approaches to a comprehensive review of Ukrainian legislation on financial security in the non-banking financial sector, starting with the Constitution of Ukraine and ending with departmental instructions. It is proposed to pay special attention to the development of the basic law, which defines the principles and features of the functioning of the financial security system in this area. Such a normative legal act may be the Law of Ukraine "On the Fundamentals of Non-Bank Financial Security of Ukraine".

Implementing a comprehensive and systematic approach to improving the legislation of Ukraine in the field of financial security of the state in the non-banking sector, it should be assumed that the relevant basic law should form the basis for the formation of this segment. Its main tasks are: selection of components of non-bank financial security; introduction of a single agreed mechanism for the functioning of the system of non-bank financial security, in particular ensuring effective coordination of actions of entities with legal status in this area, as well as introduction of a systematic approach to planning and implementation of measures to ensure non-bank financial security; creation of qualitatively new opportunities for the effective functioning of all methods and means that ensure non-bank financial security of the state.

Keywords: non-bank financial institution, financial security, normative-legal act, normative-legal provision.